

POSTANOWIENIE

27 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 27 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości S. w upadłości likwidacyjnej w W.
przeciwko Z. J. i K. D.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Z. J.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 5 maja 2022 r., V ACa 563/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża pozwanej kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz adwokata D. K. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych obejmującą kwotę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację pozwanej Z. J. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 17 maja 2021 r. (zaocznego w stosunku do pozwanego K. D.), którym zasądzono od pozwanych Z. J. i K. D. solidarnie na rzecz powoda syndyka masy upadłości S. w upadłości likwidacyjnej w W. kwotę 74 659,36 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości

czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, lecz nie wyższymi niż odsetki maksymalne za opóźnienie od kwot i dat szczegółowo wymienionych w sentencji rozstrzygnięcia, a w pozostałym zakresie umorzono postępowanie i orzeczono o kosztach postępowania.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwaną Z. J.

Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W jej ocenie skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, z uwagi na naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 320 k.p.c. Sąd drugiej instancji oczywiście błędnie bowiem wskazał, że w sprawie nie zachodziły wyjątkowe okoliczności uzasadniające rozłożenie zasądanego świadczenia na raty. Za zastosowaniem tego przepisu przemawiał natomiast jej wiek, stan zdrowia, jak i sprawowanie opieki nad jeszcze bardziej schorowaną matką. Podkreśliła, że dobrowolnie realizuje zobowiązanie wobec powoda w takim zakresie w jakim leży to w jej możliwościach finansowych. Daje zatem rękojmię możliwie najszybszej realizacji interesu ekonomicznego wierzyciela.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze

publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Wszystkie kwestie, na których skarżąca opiera twierdzenie o oczywistej zasadności skargi, były przedmiotem ustaleń i rozważań Sądu drugiej instancji. Nie można stwierdzić by sformułowane przez ten Sąd wnioski były w oczywisty sposób nieprawidłowe, zgodnie z opisanym wyżej rozumieniem przesłanki oczywistej zasadności skargi w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.).

Rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty („moratorium sędziowskie”) powinno być stosowane w szczególnie uzasadnionych przypadkach, które w

sposób ponadprzeciętny uzasadniają albo nawet nakazują zmodyfikowanie skutków wymagalności dochodzonego roszczenia. Sąd stosując ten przepis powinien zatem uwzględnić wszystkie okoliczności sprawy, rozważyć interes obu stron, a także skutki, jakie orzeczenie wywoła w ich sferze prawnej lub życiowej. Argumentacja przedstawiona przez Sąd Apelacyjny uwzględnia te kryteria i przekonująco wyjaśnia z jakich przyczyn w sprawie szczególnie uzasadniony wypadek uzasadniający rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty nie wystąpił. Trafnie wskazuje także, że sytuacja, gdy głównym źródłem utrzymania dłużnika jest świadczenie emerytalne jest zjawiskiem częstym, uwzględnionym dodatkowo przez ustawodawcę w przepisach postępowania egzekucyjnego (art. 833 § 4 k.p.c.)

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania koncentruje się na sytuacji materialnej i życiowej skarżącej, bez wzięcia pod uwagę źródła obowiązku spłaty (pożyczka uzyskana ponad jedenaście lat temu), sytuacji finansowej pożyczkodawcy, w stosunku do którego toczy się postępowanie upadłościowe oraz interesu jego wierzycieli, a także konieczności zapewnienia sprawności postępowania upadłościowego, z czym kolidują deklaracje skarżącej o możliwości spłat w kwotach po 500 zł miesięcznie. Wprawdzie uznając, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, stanowiący przesłankę rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty, Sąd bierze pod uwagę przede wszystkim okoliczności dotyczące dłużnika, nie może jednak pomijać sytuacji wierzyciela i nie powinien działać z jego pokrzywdzeniem (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2015 r., II CSK 409/14, niepubl.).

Skarżąca nie uwzględnia także ustalonych w sprawie faktów, z których wynika, że pożyczka została zaciągnięta 18 grudnia 2012 r. na okres do 14 grudnia 2015 r., co oznacza, że pozwana na dokonanie spłaty miała w dacie orzekania przez Sąd Apelacyjny prawie dziesięć lat, a dodatkowo pożyczka została poręczona przez K. D., w stosunku, do którego uprawomocnił się wyrok zaoczny i który jest zobligowany do solidarnej spłaty zasądzzonego świadczenia.

Oceny tej nie zmienia sprawowanie przez pozwaną opieki nad matką, której orzeczenie Sądu nie dotyczy. Sądy *meriti* trafnie zauważyły, że pozwana nie

wykazała, by jej matka nie posiadała własnych świadczeń, a zatem wymagała alimentacji oraz by była jedyną osobą zobligowaną do alimentacji swojej matki. Eksponując ten wątek w uzasadnieniu wniosku, skarżąca ograniczyła się do wskazania na oczywisty obowiązek dzieci sprawowania opieki nad schorowanymi rodzicami, pomijając konieczność odniesienia się do faktów, na które zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. mając na uwadze sytuację materialną, zdrowotną i życiową skarżącej.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 8 pkt 6 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst. jedn. Dz.U. z 2019, poz. 18), uwzględniając niekonstytucyjność różnicowania stawek wynagrodzenia pełnomocników z urzędu i pełnomocników z wyboru (por. § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz.U. z 2015 r., poz. 1800, ze zm.).

[SOP]

[ms]